

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

**Toledo, Francisco de
Coloniæ Agrippinæ**

55. De Luxuriæ filiabus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

De Luxuria filiabus.

CAPVT LV.

QVia in lib. 5. instructionis, supra sextum præceptū, multa diximus de luxuria, ob id superfedendum huic tractatui censemus: solum dicam de filiabus ipsius, quas illic prætermisimus; de quibus vide S. Thom. 2.2. q. 113. art. 5. & Gregor. lib. 31. moralium. Hæ autem sunt octo, nimirum, cæcitas mentis, præcipitatio, inconsideratio, inconstantia, amor sui, odium Dei, amor huius mundi, horror futuri sæculi.

Pro quarum intelligentia aduerte; Primò, animam nostram quamvis vna sit, habere varias potentias, tam cognoscitivas, quibus cognoscit, quam appetitivas, quibus appetit: maximè autem hæ in duas diuiduntur partes, & in potentias superiores, purà intellectum, & voluntatem, & inferiores, purà sensus corporis, tam interiores, quàm exteriores, & appetitus hos sensus consequentes. Cùm autem omnes hæ potentie in vnica fundentur, seu ab vna moueantur anima, fit, vt, dum intense vna potentia operatur erga suum obiectum, altera nullo modo, aut remisse operetur erga suum. Hoc experientia ostendit: Auditum enim multum occupato in audiendo, visus vix videt quæ sunt ante se: similiter sensu interiori occupato in imaginando, sensus exterior nullo modo, aut remisse sentit. Hoc etiam fit respectu potentiarum superiorum: cum enim istæ occupatæ sunt, inferiores parum sunt suis obiectis intentæ: & contra, his multum erga res corporeas intentis, superiores turbantur, & vix erga sua obiecta operantur.

Aduerte secundò, quanto potentia magis delectatur in obiecto, tanto intensius, & fortius operatur erga ipsum; & consequenter aliæ potentie remisse operantur, & rapiuntur ab illa. Cum igitur, inter omnes corporeas delectationes, primum locum obtineat carnalis, & luxuriosa delectatio, hinc est, quod ipsa facit partem sensitivam, & corpoream fortissime, & intensissime intentam in tali obiecto, vnde delectatio procedit: parte autem hac multum occupata in suo obiecto, cõsequens est, vt superiores potentie perturbentur, & ratio remissior fiat, & debilis in operando, ex eo, quod rapitur, & absorbetur ab inferiori parte. In hac ergo turbatione rationis, & remissione

sione

sione consistunt filiæ luxuriæ. Est enim duplex potentia superior, intellectus, & voluntas. Intellectus autem ipse quatuor habet actus.

Primus est, simplex cōsideratio, quā apprehendit finem bonum, & secundum rationem.

Alter est, consilium, quo disquirat media, quibus cōsequendus est finis.

Tertius est, iudicium, quō iudicat de vnoquoq; qualis sit.

Quartus est, imperium, quo voluntati ea, quæ facienda sunt, proponit, vt ipsa præcipiat potentijs executiuis, vt faciant.

Omnes hi quatuor actus turbantur ex ipso raptu potentiarum inferiorum. Intellectus enim fit ineptus ad considerationem finis boni, dum rapitur ad cogitanda, quæ carnis delectationem faciunt, & hæc est cæcitas mentis.

Rursus fit ineptus ad consultandum de medijs ad finem bonum, & hæc est præcipitatio, qua homo non curat vt consilio in bonis, ex mentis occupatione in carnalibus.

Rursus remittitur iudicium, & examen rei, dum non curat, quale sit, quod faciat, & hæc est consideratio.

Rursus fit debilissimus homo ad exequenda bona apprehensa, & cognita, nec vires in eo habent bona proposita, quæ aliquando proponit facienda: & hæc est inconstantia. Omnes hæc filiæ sunt contra quatuor præcipuos actus prudentiæ enumeratos. Vnde bene dixit Aristot. 6. Ethic. quod intemperantia destruit prudentiam: est enim præcipua intemperantia, luxuria. Hinc sequitur, quam perniciosum sit hoc vitium hominibus contemplatiuis, Rectoribus, Gubernatoribus, Regibus, Principibus, Iudicibus, literatis, & his, qui maxime prudentia vtuntur, & intellectu.

Ex parte etiam voluntatis sunt aliæ filiæ. In voluntate enim sunt duo actus: est volitio, qua homo vult bonum finem; & volitio, qua vult media ad talem finem. Hæc etiã duo turbantur.

Nam rapitur voluntas ad volendum, quod sensus vult, & peruertitur finis bonus; & hinc insurgit amor sui, dum homo, quæ sibi delectabilia sunt, vult; & consequenter est odiū Dei, id est, quædam auersio animi a Deo, quæ, si perueniat ad consensum plenum, vt odio habeatur Deus, est mortalissimum peccatum.

Rursus rapitur etiam voluntas erga media, vt ea velit, quæ

ad propriam delectationem carnis ordinantur, & hinc insurgit amor sæculi, & mundi huius, & futuri horror, quo ei displicet futura vita, dum vellet permanere in mundo, in quo delectationes suas habet. Atque hi actus, si plenus consensus voluntatis sint, sunt mortalia; si verò imperfecti quidam actus, & indeliberati, venialia. Piora verò circa intellectum tunc sunt mortalia, aut quando finis vltimus in creatura ponitur, aut quando prætermittitur ex inconsideratione, aut præcipitatione, aut alijs aliquod diuinum mandatum. Hæc sufficiant de his filiabus.

De Ira, quid, & quoruplex sit.

CAPVT LVI.

Quartum vitium capitale est Ira: hæc autem potest sic describi. *Est appetitus vindictæ.* In cuius gratiam aduerte, iram non solum homini, qua parte homo est, & animam habet rationalem, conuenire, sed etiam ratione partis sensitivæ, in qua cum animalibus alijs conuenit; unde ira, quæ in alijs animalibus reperitur, etiam homini conuenit.

In ira ergo communi hominibus, & animali, hæc tria reperiuntur.

Est primò apprehensio alicuius mali illati, difficilis ad repellendum: non enim animal irascitur, nisi cum sensu percipit aliquod malum sibi illatum, vel proximè inferendū, quod non potest facillè repellere à se.

Secundò, est quædam sanguinis ebullitio, & feruor circa cor: cum enim congregantur spiritus vitales in corde, ad adiutorium ipsius animalis, contra malum illatum, sanguis aduentu spirituum calidorum, feruet, & ebullit.

Tertio, est quidam appetitus, seu potius appetitio inferendi malum ei, à quo est sibi malum illatum: & hoc quidem ad releuandum malum illatum; & hoc tertium propriè est ira: ob id, definita est, *appetitus esse vindictæ*: hæc ira est irrationalis, que quidem contingit homini in parte sensitiva, aliquando ipso nolente, & contradicente. Altera ira est soli homini propria, quæ in parte rationali, puta, in voluntate accidit, & in hac duo concurrunt.

Alterum